

Social- och hälsovårdsministeriet
Registratorskontoret
PB 33
00023 Statsrådet

UTLÅTANDE
31.8.2011

kirjaamo.stm@stm.fi

**Begäran om utlåtande: Social- och hälsovårdsministeriets begäran om utlåtande
14.6.2011**

ÄRENDE: Social- och hälsovårdsministeriets förslag till förordning om den medicinska rehabiliterings hjälpmedel

De finlandssvenska handikapporganisationerna och verksamheten Juridiskt ombud i Svenskfinland för det finlandssvenska handikappområdet (Juridiskt ombud) (svenskspråkiga handikapporganisationerna) tackar för möjligheten att ge utlåtande till förslaget till förordning om den medicinska rehabiliteringens hjälpmedel (förslaget till hjälpmedelsförordning).

Vi hänvisar också till det utlåtande som Handikappforum lämnat in.

De finlandssvenska handikapporganisationerna stöder förslaget till förordning om den medicinska rehabiliterings hjälpmedel, men anser att en del ändringar och preciseringar behöver göras före det slutliga godkännandet.

TERMINOLOGI:

På samma sätt som att Handikappforum poängterat att termen *potilas* är olämplig att användas i förslaget till förordning anser vi också att *patient* inte är en lämplig term på svenska.

- De svenskspråkiga handikapporganisationerna föreslår att termen *patient* ersätts med begreppet klient eller person som använder hjälpmedel eller motsvarande term.

SPRÅK - PLANERING, UTVÄRDERING, UTPROVNING, ANPASSNING OCH HANDLEDNING PÅ FÖRSTÅELIGT SÄTT

Information, handledning, utvärdering, utprovning, beslut och uppföljning måste ges på ett förståeligt sätt och på användarens modersmål (finska, svenska, finskt och finlandssvenskt teckenspråk, klarspråk och lättläst). Detta

är en förutsättning för att bland annat valet av hjälpmedel ska baseras på ett samförstånd med användaren (1 § 3 mom. förslaget till hjälpmedelsförordning) och för att missuppfattningar och missförstånd inte ska uppstå. Exempelvis är det viktigt att test och utprovningar som görs för att utvärdera behovet av hjälpmedel görs på finska för en finskspråkig person i en tvåspråkig kommun eller samkommun med svenska som majoritetsspråk eller tvärtom på svenska för en svenskspråkig person i en kommun eller samkommun där majoritetsspråket är finska. Vi har fått kännedom om fall där det till och med getts felaktiga hjälpmedel till svenskspråkiga personer för att hela processen utförts på finska och det inte funnits personal som översatt eller kommunicerat på svenska och klienten inte förstått bland annat instruktioner och frågor som varit avgörande för utvärderingen och testet och därmed avgörandet.

- De svenskspråkiga handikapporganisationerna anser att detaljmotiveringarna till 1 § 3 mom. första meningen förslaget till hjälpmedelsförordning kompletteras med att *"Patienten ska få information om alternativ som anför sig till valet av hjälpmedel och valet av hjälpmedel ska göras i samförstånd med henne/honom"* (fri översättning) på ett förståeligt sätt och på personens modersmål.

- De svenskspråkiga handikapporganisationerna anser att detaljmotiveringarna till 3 § 2 mom. första meningen förslaget till hjälpmedelsförordning kompletteras med meningen Utvärderingen av behovet ska ske på ett för användaren förståeligt sätt och på dennas modersmål med iakttagande av nu gällande språkbestämmelser.

Detaljmotiveringarna till ovanstående paragraf kompletteras med en förklaring om att på förståeligt sätt kan betyda bland annat på klarspråk, LL-format, tolkning till alternativa kommunikationsmetoder och att modersmål kan betyda finska, svenska och finskt och finlandssvenskt teckenspråk eller samiska.

SAMARBETET MELLAN HÄLSOVÅRDEN OCH SOCIALVÅRDEN

De svenskspråkiga handikapporganisationerna anser på samma sätt som Handikappforum att det är positivt att förslaget till hjälpmedelsförordningen klargör att hälso- och sjukvården ska samverka när hjälpmedelsservicen organiseras. Vi understöder också att förslaget till hjälpmedelsförordning möjliggör samarbete mellan social- och hälsovården gällande hjälpmedel. Vi ser det som ett steg i rätt riktning att bestämmelserna om ansvarsfördelningen blivit klarare. De svenskspråkiga handikapporganisationerna framhåller på samma sätt som Handikappforum att det ytterligare behöver klargöras och preciseras.

- De svenskspråkiga handikapporganisationerna anser liksom Handikappforum att ansvarsfördelningen, olika parter och sektors deltagande och roll i samarbetet och informationsflödet ytterligare klargörs.
- De svenskspråkiga handikapporganisationerna anser också att det bör ingå i detaljmotiveringarna att strukturerna och reglerna för samarbete och utbyte av information/ informationsflödet bör utvecklas och klargöras. Såsom förslaget ser ut nu finns det risk för att utvärderings- och anskaffningsprocessen kan bli för lång, eftersom ansvarsfördelningen, olika parter och sektors deltagande och roll i samarbetet och informationsflödet ännu behöver klargöras. Detta kan i sin tur leda till att när användaren slutligen får tillgång till hjälpmedlet är det redan föråldrat och därmed inte längre kompatibelt med ny teknik. Därmed förverkligas inte syftet i 1 § 2 mom. p1 förslaget till hjälpmedelsförordning, att hjälpmedelstjänsterna ska ges i rätt tid.

INDIVIDUELLT ANPASSADE HJÄLPMEDEL

Enligt förslaget till hjälpmedelsförordning väger den medicinska utvärderingen tungt när behovet av hjälpmedel och dess individuella lämplighet avgörs. För att det i framtiden ska vara möjligt att uppnå individuella och ekonomiska helhetslösningar för hjälpmedel är det av stor vikt att utvärdering av behovet, utprovning, anpassning och uppföljning vid behov kan ske i mångprofessionella team. I dem kan ingå förutom en medicinsk sakkunskap även personens och vid behov närståendes sakkunskap och erfarenheter. Dessutom kan det finnas behov av annan sakkunskap om personens eller familjens förutsättningar och livssituation, exempelvis den sociala sektorns, dagvårds- och undervisnings sektorns, kommunikations och byggnadssektorns sakkunskap och erfarenheter.

I förslaget till hjälpmedelsförordning lyfts det fram att den individuella anpassningen och bedömningen är viktig. De svenskspråkiga handikapporganisationerna har erfarit att det tyvärr inte alltid förverkligas i praktiken, de hjälpmedel som används inom respektive hälso- och sjukvårdsenhet är det som i första hand ligger till grund för avgörandet och inte urvalet av alla hjälpmedel som finns. Det är inte ovanligt att de här hjälpmedlen är olämpliga för den enskilda personen, samma sak gäller de hjälpmedelsmodeller som erbjuds utifrån resultatet av en upphandlingsprocess. Det har kommit till vår kännedom att det förekommer att personer eller familjer har oanvända hjälpmedel på grund av att de getts allmänna modellen som antingen inte är anpassade enligt de individuella behoven eller så har hjälpmedlen sist och slutligen inte getts enligt personens eller familjens förutsättningar och livssituation. Detta är i sig oekonomiskt i flera hänseenden, eftersom delvis hjälpmedlet inte används och delvis för att personens eller familjens funktionsförmåga och deltagande inte underlättas eftersom hjälpmedlet inte fyller sin funktion.

- De svenskspråkiga handikapporganisationerna anser att förslaget bör kompletteras med att utvärdering av behovet, utprovning, anpassning och uppföljning kan ske i mångprofessionella team där också annan än medicinsk utvärdering och sakkunskap kan tas med i det slutliga avgörandet. Dessutom bör hörande av användare, och vid behov av närstående, lyftas fram i förordningen för att underlätta att ett lämpligt hjälpmedel hittas.
- De svenskspråkiga handikapporganisationerna önskar lyfta fram att det ur flera aspekter är mera ekonomiskt att användarna får tillgång till individuellt anpassade hjälpmedel.

UNDERHÅLL, REPARATION OCH UPPDATERING AV HJÄLPMEDEL

Varken av förslaget till förordningstext eller av detaljmotiveringarna till förordningstexten framgår det vem som ansvarar för underhåll och reparationer av hjälpmedel som har införskaffats med servicesedel, också de fall där personen betalat den kostnad som överstiger servicesedelns värde.

- De svenskspråkiga handikapporganisationerna anser att det finns behov av att klargöra vem som ansvarar för reparationer, underhåll och uppdateringar av hjälpmedel som införskaffats med servicesedel.
- De svenskspråkiga handikapporganisationerna anser att motiveringarna till förslaget till hjälpmedelsförordning kompletteras med att reparationer, underhåll och uppdateringar av hjälpmedel som införskaffats med servicesedel ska vara avgiftsfria för användaren.

Helsingfors 31.8.2011

Utlåtandet är en sammanställning av den diskussion som förts i det svenskspråkiga intressentnätverket 29.8.2011. Det svenskspråkiga intressentnätverket består av representanter för svenskspråkiga funktionsnedsatta i både svenskspråkigt svenska och tvåspråkiga handikapporganisationer.

Enligt uppdrag,
Ulrika Krook